

Lieta C-358/24

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2024. gada 16. maijs

Iesniedzējtiesa:

Grondwettelijk Hof (Beļģija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2024. gada 25. aprīlis

Prasītājas:

Varo Energy Belgium nv

EG Retail (Belgium) bv

Gilops Group nv

Van Raak Trading nv

Kuwait Petroleum (Belgium) nv

Atbildētājs:

Ministerraad (Eerste Minister)

Pamatlietas priekšmets

Četras prasības atcelt *Wet van 16 december 2022 tot vaststelling van een tijdelijke solidariteitsbijdrage van de oliesector* [2022. gada 16. decembra Likumu, ar ko ievieš pagaidu solidaritātes iemaksu naftas nozarē], kurš tika pieņemts, lai īstenotu Padomes Regulu (ES) 2022/1854 (2022. gada 6. oktobris) par ārkārtas intervenci augsto enerģijas cenu problēmas risināšanai

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Regulas (ES) 2022/1854 noteikumu par pagaidu solidaritātes iemaksām spēkā esamība un 2022. gada 16. jūnija Likuma saderība ar Savienības primāro tiesību aktu noteikumiem un vispārējiem principiem

Prejudiciālie jautājumi

1. Vai Padomes Regulas (ES) 2022/1854 (2022. gada 6. oktobris) “par ārkārtas intervenci augsto enerģijas cenu problēmas risināšanai” noteikumi, kas attiecas uz pagaidu solidaritātes iemaksām, ir spēkā, ciktāl šie noteikumi ir pieņemti, pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 122. panta 1. punktu?

2. Vai tad, ja atbilde uz pirmo prejudiciālo jautājumu ir apstiprinoša, iepriekš minētās Regulas (ES) 2022/1854 14. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tāda iemaksa, kura tika ieviesta ar 2022. gada 16. decembra Likumu, “ar ko ievieš pagaidu solidaritātes iemaksu naftas nozarē”, ir uzskatāma par “līdzvērtīgu valstu pasākumu”?

3. Vai tad, ja atbilde uz pirmo un otro prejudiciālo jautājumu ir apstiprinoša, iepriekš minētās Regulas (ES) 2022/1854 14. pants tādā interpretācijā, kāda izklāstīta otrajā jautājumā, ir pretrunā Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 20. un 21. pantam, ciktāl tas pieļauj, ka tiek īstenots valsts pasākums, kas ir piemērojams gan reģistrētām naftas sabiedrībām, kuras darbojas jēlnaftas un rafinēšanas sektorā, gan reģistrētām naftas sabiedrībām, kas darbojas izplatīšanas sektorā, un ciktāl tas pieļauj, ka tiek īstenots valsts pasākums, kas ir piemērojams tām reģistrētajām naftas sabiedrībām, kuras 2022. gadā tika noteiktas kā primārās dalībnieces dīzeļdegvielas, gāzeļļas un benzīna produktu sektorā, lai gan šis pasākums neattiecas nedz uz reģistrētām naftas sabiedrībām, kas 2022. gadā netika noteiktas kā primārās dalībnieces dīzeļdegvielas, gāzeļļas un benzīna produktu sektorā, nedz uz primārajiem dalībniekiem citu kategoriju produktu, piemēram, lampu eļļas un petrolejas, sektorā, nedz uz uzņēmumiem, kas darbojas ogļu un dabasgāzes sektorā?

4. Vai Līguma par Eiropas Savienības darbību 30. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tāds pasākums kā iepriekš minētajā 2022. gada 16. decembra Likumā paredzētais, kas attiecināms uz reģistrētajām naftas sabiedrībām, kuras 2022. gadā tika noteiktas kā galvenās dalībnieces dīzeļdegvielas, gāzeļļas un benzīna produktu sektorā, ir uzskatāms par aizliegtu maksājumu ar muitas nodokļiem līdzvērtīgu iedarbību?

5. Vai Līguma par Eiropas Savienības darbību 110. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tāds pasākums kā iepriekš minētajā 2022. gada 16. decembra Likumā paredzētais, kas attiecināms uz reģistrētajām naftas sabiedrībām, kuras 2022. gadā tika noteiktas kā galvenās dalībnieces dīzeļdegvielas, gāzeļļas un benzīna produktu sektorā, ir uzskatāms par diskriminējošu iekšējo nodokli?

6. Vai Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. panta 1. punkts un 108. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tāds pasākums kā iepriekš minētajā 2022. gada 16. decembra Likumā paredzētais ir uzskatāms par jaunu valsts atbalstu, par kuru bija jāpaziņo Eiropas Komisijai?

7. Vai tad, ja atbilde uz pirmo un otro prejudiciālo jautājumu ir apstiprinoša, iepriekš minētās Regulas (ES) 2022/1854 14. pants tādā interpretācijā, kāda izklāstīta otrajā jautājumā, ir pretrunā Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 15., 16. un 17. pantam un Līguma par Eiropas Savienības darbību 49. un 56. pantam, ciktāl tas pieļauj, ka ar iepriekš minēto 2022. gada 16. decembra Likumu ieviestās pagaidu solidaritātes iemaksas apmērs tām reģistrētajām naftas sabiedrībām, kuras 2022. gadā tika noteiktas kā galvenās dalībnieces dīzeļdegvielas, gāzeļļas un benzīna produktu sektorā, tiek noteikts 7,80 EUR par kubikmetru produktiem, kuri laikā no 2022. gada 1. janvāra līdz 2023. gada 31. decembrim tika nodoti patēriņam, neparedzot koriģēšanas mehānismu, kas ļautu atmaksāt pārmaksāto summu salīdzinājumā ar summu, kura aprēķināta saskaņā ar Regulu (ES) 2022/1854?

8. Vai tad, ja atbilde uz pirmo un otro prejudiciālo jautājumu ir apstiprinoša, iepriekš minētās Regulas (ES) 2022/1854 14. pants tādā interpretācijā, kāda izklāstīta otrajā jautājumā, un tās pašas regulas 15. pants ir pretrunā vispārējam tiesiskās drošības un tiesību aktu atpakaļejoša spēka neesamības principam, ciktāl tie pieļauj, ka ar iepriekš minēto 2022. gada 16. decembra Likumu ieviestās pagaidu solidaritātes iemaksas apmērs tām reģistrētajām naftas sabiedrībām, kuras 2022. gadā tika noteiktas kā galvenās dalībnieces dīzeļdegvielas, gāzeļļas un benzīna produktu sektorā, tiek aprēķināts, pamatojoties uz produktiem, kuri laikā no 2022. gada 1. janvāra līdz 2023. gada 31. decembrim tika nodoti patēriņam, lai gan šī regula un šis Likums stājas spēkā tikai attiecīgi 2022. gada 8. oktobrī un 2022. gada 22. decembrī?

9. Vai tad, ja, pamatojoties uz atbildēm uz iepriekš izklāstītajiem prejudiciālajiem jautājumiem, *Grondwettelijk Hof* [Konstitucionālā tiesa, Beļģija] secinātu, ka ar iepriekš minēto 2022. gada 16. decembra Likumu, ar kuru transponē Regulu (ES) 2022/1854, nav izpildīti viens vai vairāki pienākumi, kas izriet no šajos jautājumos minētajiem noteikumiem, tā drīkst galēji atstāt spēkā iepriekš minētā 2022. gada 16. decembra Likuma sekas, lai izvairītos no budžeta grūtībām, ko radītu nemodulēta tā atcelšana, un lai nodrošinātu, ka var tikt īstenots Regulā (ES) 2022/1854 reglamentētās solidaritātes iemaksas mērķis?

Atbilstošās starptautiskās un Savienības tiesību normas

Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas papildprotokola 1. pants

LESD 28., 30., 49. un 56. pants, 107. panta 1. punkts, 108. panta 3. punkts, 110. panta pirmā un otrā daļa, 113. un 115. pants, 122. panta 1. punkts, 288. pants

Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 15., 16., 17., 20. un 21. pants

Padomes Regula (ES) 2022/1854 (2022. gada 6. oktobris) par ārkārtas intervenci augsto enerģijas cenu problēmas risināšanai, it īpaši 14., 15. un 16. pants, kā arī 50.–54. apsvērumi

Komisijas paziņojums par valsts atbalsta noteikumu izpildi valstu tiesās (OV 2021, C 305, 1. lpp.)

Atbilstošā ECT judikatūra

Spriedumi, 2018. gada 11. decembris, *Lekić* pret Slovēniju, ECLI:CE:ECHR:2018:1211JUD003648007, 94. un 95. punkts, un 2012. gada 7. jūnijs, *Centro Europa 7 S.r.l.* un *Di Stefano* pret Itāliju, ECLI:CE:ECHR:2012:0607JUD003843309, 187. un 188. punkts

Atbilstošā Savienības judikatūra

Spriedumi, 2018. gada 26. aprīlis, *ANGED* (C-233/16), 2020. gada 3. marts, *Vodafone Magyarország* (C-75/18), 2018. gada 13. novembris, *Čepelnik* (C-33/17), 2013. gada 22. janvāris, *Sky Österreich GmbH* (C-283/11), 2016. gada 4. maijs, *Pillbox 38* (C-477/14), 2018. gada 6. decembris, *FENS* (C-305/17), 2014. gada 2. oktobris, *Orgacom* (C-254/13, 28. punkts), 2000. gada 20. septembris, *Michailidis* (C-441/98 un C-442/98), 2013. gada 18. jūlijs, *P Oy* (C-6/12), 2010. gada 10. jūnijs, *Fallimento Traghetti del Mediterraneo* (C-140/09), 2015. gada 4. jūnijs, *Kernkraftwerke Lippe-Ems* (C-5/14), 2010. gada 8. septembris, *Winner Wetten* (C-409/06), kā arī 2012. gada 28. februāris, *Inter-Environnement Wallonie un Terre wallonne* (C-41/11)

Atbilstošās valsts tiesību normas

Grondwet [Beļģijas Konstitūcija]

10. un 11. pants, kuros attiecīgi ir noteikti vienlīdzības un nediskriminācijas principi

16. pants par tiesībām uz īpašumu

170. pants par federālā likumdevēja kompetenci nodokļu jomā

172. pants par vienlīdzīgu attieksmi nodokļu piemērošanā un aizliegumu piemērot atbrīvojumus no nodokļiem vai nodokļu samazinājumus bez juridiska pamata

Wet van 16 december 2022 tot vaststelling van een tijdelijke solidariteitsbijdrage van de oliesector [2022. gada 16. decembra Likums, ar ko ievieš pagaidu

solidaritātes iemaksu naftas nozarē; turpmāk tekstā – “Likums”) un ar ko daļēji īsteno Padomes Regulu (ES) 2022/1854.

Wetboek van economisch recht [Komerctiesību kodekss], II.3. pants

Wet van 22 december 2009 betreffende de algemene regeling inzake accijnzen [2009. gada 22. decembra Likums par vispārējo akcīzes nodokļu sistēmu], 6. panta 2. punkts

Koninklijk besluit van 5 februari 2019 ter bepaling van de maatregelen inzake de bevoorrading van aardolie en aardolieproducten op internationaal en nationaal niveau [2019. gada 5. februāra Karaliskais dekrēts, ar ko nosaka pasākumus naftas un naftas produktu piegādei starptautiskā un valsts līmenī]

Īss pamatlietas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 2022. gada 16. decembrī tika pieņemts Likums, ar ko ievieš pagaidu solidaritātes iemaksu naftas nozarē (turpmāk tekstā – “Likums”), ar ko daļēji īsteno Padomes Regulu (ES) 2022/1854. Likuma mērķis ir nodrošināt, ka enerģētikas uzņēmumi, kas ir guvuši virspeļņu enerģētiskās krīzes dēļ, veic pagaidu solidaritātes iemaksu, lai finansētu atbalsta pasākumus mājāsaimniecībām un uzņēmumiem, kas cieš no krīzes sekām.
- 2 Piecas prasītājas ir reģistrētas naftas sabiedrības, kuras pirms 2022. gada valsts bija noteikusi kā tā sauktās primārās dalībnieces dīzeļdegvielas, gāzeļļas un benzīna produktu sektorā un kurām saskaņā ar Likumu ir jāmaksā solidaritātes iemaksa (turpmāk tekstā kopā – “prasītājas”). Tās vērsās *Grondwettelijk Hof* ar prasību atcelt Likumu, izvirzot vairākus pamatus, kas lielā mērā pārklājas.

Pamatlietas pušu galvenie argumenti

- 3 Attiecībā uz pirmo jautājumu prasītājas argumentē, ka Likums ir pretrunā Konstitūcijas 10., 11. un 172. pantam kopsakarā ar Regulu 2022/1854.
- 4 Proti, šim likumam neesot derīga juridiskā pamata, jo tas esot balstīts uz Regulu 2022/1854, kas savukārt ir pieņemta, pamatojoties uz LESD 122. panta 1. punktu. Šis pants pilnvaro Padomi pieņemt ekonomikas situācijai piemērotus pasākumus. Taču Regulā 2022/1854 paredzētā pagaidu solidaritātes iemaksa kalpojot tam, lai absorbētu un pārdalītu virspeļņu naftas sektorā. Tādējādi pasākums esot jāuzskata par tiešu nodokli, un tam esot bijis jābūt balstītam uz LESD 115. pantu.
- 5 *Ministerraad* [Ministru padome] atbild, ka gadījumā, ja Regula 2022/1854 būtu spēkā neesoša, Likumam joprojām būtu juridiskais pamats valsts tiesību sistēmā. Proti, solidaritātes iemaksa esot nodoklis, kas ietilpst valsts nodokļu kompetencē.

Turklāt LESD 122. panta 1. punkts esot konkrētāks pamats nodokļu saskaņošanai nekā vispārīgais LESD 115. pants un tādējādi katrā ziņā derīgs juridiskais pamats.

- 6 Attiecībā uz otro jautājumu prasītājas argumentē, ka solidaritātes iemaksu nevar uzskatīt par “līdzvērtīgu valsts pasākumu” Regulas 2022/1854 14. panta 2. punkta izpratnē, jo šajā nolūkā tā būtu jābalsta uz faktiski gūto virspeļņu. Izskatāmajā lietā tas tā neesot, jo Likums ietver neatspēkojamu prezumpciju, ka uzņēmumi ir guvuši virspeļņu un ka tādējādi nodoklis jebkurā gadījumā ir jāmaksā.
- 7 Iemaksa tiekot aprēķināta, pamatojoties uz pārstrādāto vai patēriņam nodoto naftas produktu daudzumu, nevis uz gūto peļņu. Tādējādi pasākums neatbilstot regulas nosacījumiem, jo tam nav tas pats mērķis (nav vērsts uz virspeļņu) un tam ir cita piemērojamība personām, cita aprēķināšanas metode un cita piemērojamā likme.
- 8 Ministru padome uzskata, ka prasītāju argumentācija ir nepieņemama un katrā ziņā nepamatota. Proti, Savienības likumdevējs esot piešķīris rīcības brīvību attiecībā uz sava valsts tiesiskā regulējuma ieviešanu.
- 9 Attiecībā uz trešo jautājumu prasītājas argumentē, ka Likums ir pretrunā Konstitūcijas 10., 11. un 172. pantam, attiecīgajā gadījumā kopsakarā ar Regulu 2022/1854. Proti, tas radot diskrimināciju, jo tā darbības joma esot ierobežota tikai uz rafinēšanas sektorā reģistrētajām naftas sabiedrībām, kā arī tām astoņām reģistrētajām naftas sabiedrībām, kuras Beļģijas iestādes 2022. gadā noteica kā primārās dalībnieces dīzeļdegvielas, gāzeļļas un benzīna produktu sektorā. Dabaszāzes un ogļu sektora uzņēmumi, kas tomēr ir minēti Regulā 2022/1854, nepamatoti neietilpstot šajā darbības jomā. Turklāt iepriekš minētajā Likumā attieksme pret naftas produktu tirgotājiem esot tāda pati kā pret sabiedrībām, kas darbojas naftas ieguves, ieguves un naftas rafinēšanas sektorā. Tomēr regula neattiecoties uz šiem tirgotājiem. Tādējādi šāda nošķiršana neesot saderīga ar vienlīdzības principu.
- 10 Ministru padome argumentē, ka ogļu un dabaszāzes sektori var tikt izslēgti, jo Beļģijā (vairs) netiek iegūtas ogles un dabaszāze. Kā pretargumentu prasītājas norāda, ka Beļģijā netiek iegūta arī jēlnafta.
- 11 Attiecībā uz ceturto jautājumu prasītājas argumentē, ka Likums ir pretrunā Konstitūcijas 10., 11. un 172. pantam, attiecīgajā gadījumā kopsakarā ar LESD 30. pantu un Regulu 2022/1854. Proti, šajā likumā paredzētais vienotas likmes maksājums, kas tiek aprēķināts, pamatojoties uz importēto naftas produktu apjomu, esot maksājums ar fiskālam ievadumitas nodoklim līdzvērtīgu iedarbību, kas ir aizliegts ar LESD 30. pantu. Solidaritātes pagaidu iemaksa esot finanšu slogs, ko Beļģija saistībā ar robežas šķērsošanu vienpusēji uzliek naftai, kas ir prece Savienības tiesību izpratnē. Beļģijas likumdevēja ieviestais koriģēšanas mehānisms šajā ziņā neko nemainot, jo tajā ir noteikta solidaritātes iemaksa, kas ir vismaz vienāda ar maksājamo ievadumitas nodokļa summu.

- 12 Ministru padome uzskata, ka Likums nav pretrunā LESD 30. pantam. Nodokļa iekasējamības gadījums esot nevis robežas šķērsošana vai imports, bet gan pārstrādātās jēlnaftas daudzums vai patēriņam nodoto pārstrādātās jēlnaftas produktu daudzums. Turklāt runa esot par iekšējo nodokli, kas sistemātiski tiek piemērots gan importētajiem, gan vietējiem produktiem neatkarīgi no to izcelsmes vai galamērķa.
- 13 Attiecībā uz piekto jautājumu prasītājas argumentē, ka solidaritātes iemaksa, pat ja tā netiek uzskatīta par maksājumu ar fiskālam muitas nodoklim līdzvērtīgu iedarbību, tomēr ir diskriminējošs nodoklis, kura mērķis ir dot priekšroku vietējiem produktiem. Iemaksa tiek iekasēta tikai par jēlnaftu, proti, produktu, kas Beļģijā tiek tikai un vienīgi ievests un netiek iegūts, un netiek iekasēta par citiem energoproduktiem, kurus visnotaļ iegūst Beļģijā. Tādējādi solidaritātes iemaksa esot pretrunā LESD 110. panta pirmajai daļai, jo nodokļi līdzīgiem valsts produktiem tiek aprēķināti citādi un šā aprēķina dēļ šiem līdzīgajiem produktiem tiek noteikti mazāki nodokļi.
- 14 Jebkurā gadījumā solidaritātes iemaksa esot pretrunā LESD 110. panta otrajai daļai, jo tā vājinot jēlnaftas sektora un jēlnaftas produkta konkurētspēju, lai aizsargātu un nostiprinātu konkurējošo Beļģijas produktu stāvokli tirgū.
- 15 Ministru padome uzskata, ka LESD 110. pants nav pārkāpts. Proti, pasākums esot balstīts uz objektīviem kritērijiem, kas neparedzot nekādu atšķirīgu attieksmi atkarībā no tā, vai attiecīgie produkti ir ražoti Beļģijā vai ārvalstīs. Proti, šie kritēriji attiecoties uz pārstrādāto vai patēriņam nodoto produktu daudzumu, nevis uz to Beļģijas vai ārvalsts izcelsmi. Likuma mērķis vai iedarbība nekādā ziņā neesot vērsta uz to, lai aizsargātu lietā aplūkojamā produkta vietējo ražošanu, jo līdzīgi produkti, piemēram, nafta vai konkurējoši produkti, kas ir līdzīgi pēc ražošanas un sastāva, Beļģijā vienkārši netiek ražoti.
- 16 Attiecībā uz sesto jautājumu prasītājas argumentē, ka citastarp pastāv LESD 107. panta pārkāpums, jo ar Likumu solidaritātes iemaksa tiek ieviesta tikai jēlnaftas sektoram. LESD 107. panta 1. punkts esot pretrunā šādam nodokļu pasākumam, kas nav piemērojams nedz dabasgāzes un ogļu sektoram, nedz visam jēlnaftas sektoram, lai gan šie sektori ir nosaukti atbilstošajā Regulas 2022/1854 tiesiskajā regulējumā.
- 17 Saskaņā ar Tiesas 2018. gada 26. aprīļa spriedumu *ANGED* (C-233/16) nodokļu maksātājs strīdā par nodokļu noteikumu tiesiskumu Savienības tiesību kontekstā varot norādīt, ka šie noteikumi ir pretrunā valsts atbalsta noteikumiem. Turklāt pastāvot visi valsts atbalsta elementi.
- 18 Tāpat, tā kā ar Likumu ieviestais atbalsta pasākums netika paziņots Komisijai, esot pārkāpts LESD 108. panta 3. punkts.
- 19 Ministru padome uzskata, ka šis arguments ir nepieņemams, jo saskaņā ar spriedumu *Vodafone Magyarország* (C-75/18) un Komisijas paziņojumu par

valsts atbalsta noteikumu izpildi valstu tiesās pieteicējs nevar atsaukties uz atbalsta pasākuma prettiesiskumu, lai izvairītos no nodokļa samaksas.

- 20 Pēc būtības Likums nepiešķirot priekšrocību selektīva atbalsta veidā. Prasītājas neesot pierādījušas, ka ar šo Likumu tiktu ieviesta atšķirīga attieksme starp subjektiem, kuri ir faktiski un juridiski salīdzināmā situācijā (jēlnaftas sektora uzņēmumi, uz kuriem attiecas Likums, un šī paša sektora uzņēmumi, uz kuriem tas neattiecas), un tās esot izmantojušas kļūdainu atsauces sistēmu, jo tā ietver arī ogļu un dabasgāzes sektoru. Turklāt neesot pierādīts, kādā ziņā pasākums izkropļo vai draud izkropļot konkurenci vai arī var ietekmēt tirdzniecību.
- 21 Attiecībā uz septīto jautājumu prasītājas argumentē, ka likumdevējs, pieņemot Likuma 4. panta 3. punktu, ir pārkāpis Konstitūcijas 10., 11. un 172. pantu kopsakarā ar Komerctiesību kodeksa II.3. pantā paredzēto darījumdarbības brīvību, Hartas 15. un 16. pantu, LESD 49. un 56. pantu, kā arī Regulu 2022/1854. Šajā noteikumā esot paredzēts koriģēšanas mehānisms, kas var būt pamats tikai papildu maksājumam, taču tas nevar būt pamats atmaksai. Solidaritātes iemaksas summa esot atkarīga no produktu daudzuma, kas reizināts ar noteiktu summu par katru attiecīgā produkta vienību. Tādējādi maksājamā summa varot vairākas reizes pārsniegt faktiski gūto peļņu un apdraudēt uzņēmuma turpmāku pastāvēšanu. Tas esot par darījumdarbības brīvības ierobežojums, kas nav nepieciešams un ir vismaz nesamērīgs ar sasniedzamo mērķi.
- 22 Ministru padome argumentē, ka Likums tikai transponēt Regulā 2022/1854 paredzēto priekšnosacījumu, atbilstīgi kuram ar līdzvērtīgiem valsts pasākumiem ir jārada salīdzināmi vai lielāki ieņēmumi kā prognozētie ieņēmumi no solidaritātes iemaksām, un ka nevar pieņemt, ka koriģēšanas mehānisms darbojas tikai vienā virzienā. Turklāt solidaritātes iemaksa uzņēmumiem neradot nesamērīgu slogu.
- 23 Attiecībā uz astoto jautājumu prasītājas argumentē, ka citastarp ir pārkāpts tiesību aktu atpakaļejoša spēka neesamības princips, kā arī likumības princips un paredzamības princips. Ar Likumu esot ieviesta solidaritātes iemaksa par produktiem, kas importēti vai nodoti patēriņam no 2022. gada 1. janvāra; tādējādi tam esot atpakaļejošs spēks. Tas neesot nodoklis par [pēc būtības] pastāvīgu stāvokli, bet gan nodoklis, kas tiek tieši uzlikts, naftas produktus tik vien kā nododot patēriņam, ievedot vai pārstrādājot. Iemaksa tiekot aprēķināta reizi pusgadā, un tai neesot nekādas saistības ar avansa maksājumu, jo pēc galīgās virspeļņas noteikšanas rēķinā norādīto summu vairs nevar nedz ieskaitīt, nedz atmaksāt. Likumdevējs neesot izklāstījis, kāpēc nodoklis ar atpakaļejošu spēku ir nepieciešams vispārējās interesēs. Nodoklis neesot saderīgs arī ar Regulas 2022/1854 mērķi, jo solidaritātes iemaksa tiek izmantota budžeta deficīta mazināšanai.
- 24 Ministru padome uzskata, ka likumam nav atpakaļejoša spēka. Lietā izskatāmā solidaritātes iemaksa esot tiešs nodoklis, kura apmērs galīgi ir noteikts tikai taksācijas perioda beigās, proti, pirmo reizi – 2022. gada 31. decembrī. Pakārtoti

jebkādu atpakaļejošo spēku varot pamatot ar vispārējo interešu mērķi nodrošināt, lai enerģija joprojām būtu pieejama par pieņemamām cenām. Regula 2022/1854 arī nepārprotami atļaujot ieviest pagaidu solidaritātes iemaksu pirms 2022. gada.

- 25 Attiecībā uz devīto jautājumu Ministru padome lūdz Tiesu gadījumā, ja *Grondwettelijk Hof* nolemtu atcelt atsevišķus vai visus noteikumus, galīgi atstāt spēkā to sekas attiecībā uz pagātņi un attiecīgajā gadījumā – līdz, vēlākais, 2024. gada 30. jūnijam. Proti, Likuma atcelšana radītu nopietnas budžeta problēmas un ievērojamus nodokļu ieņēmumu zudumus aptuveni 600 miljonu EUR apmērā.
- 26 Prasītājas uzskata, ka Likuma sekas nevar atstāt spēkā un ir jābūt pieejamām tiesībām efektīvi vērsties tiesā.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 27 Pirmkārt, rezumējot prasītājas argumentē, ka LESD 122. panta 1. punkts nav derīgs juridiskais pamats Regulai 2022/1854.
- 28 *Grondwettelijk Hof* kompetencē nav lemt par šo jautājumu, un Tiesai vēl nav bijusi iespēja to darīt. Tomēr Tiesā ir celtas vairākas prasības atcelt šo regulu, kurās tiek argumentēts, ka LESD 122. panta 1. punkts nav uzskatāms par derīgu šīs regulas juridisko pamatu.
- 29 Kā tiesai, kuras nolēmumus vairs nevar apstrīdēt pat ar valsts tiesību aktos paredzētajiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, *Grondwettelijk Hof* saskaņā ar LESD 267. pantu ir pienākums uzdot pirmo jautājumu Tiesai.
- 30 Otrkārt, prasītājas iebilst pret Likuma piemērojamību personām, jo pastāvot nevienlīdzīga attieksme pret uzņēmējiem jēlnaftas sektorā un ogļu un dabasgāzes sektori esot izslēgti no tā darbības jomas. Tās kritizē arī solidaritātes iemaksas aprēķina bāzi, jo tā neesot balstīta uz virspeļņu, bet gan uz patēriņam nodoto naftas produktu daudzumu. No tā izrietot diskriminācija.
- 31 Konstitūcijas 10. un 11. pantā nostiprinātais vispārējais vienlīdzības princips jeb diskriminācijas aizlieguma princips neizslēdz, ka attieksme pret personu grupām ir atšķirīga, ciktāl šīs atšķirības ir pamatotas ar objektīvu un pienācīgi pamatotu kritēriju, un tas nav pretrunā tam, ka attieksme pret personu grupām, kas atrodas būtiski atšķirīgās situācijās, ir vienāda bez pienācīga pamatojuma. Konstitūcijas 172. pants ir īpaša šo principu izpausme nodokļu jomā.
- 32 Regulas 2022/1854 14., 15. un 16. pantā un 50.–54. apsvērumā ir noteikti solidaritātes iemaksas nosacījumi.
- 33 Saskaņā ar Regulas 2022/1854 14. panta 1. punkta pirmā teikuma pēdējo daļu dalībvalstis, atkāpjoties no iepriekš minētajiem noteikumiem, var īstenot “līdzvērtīgus valstu pasākumus”. Saskaņā ar šīs regulas 14. panta 2. punktu

dalībvalstis nodrošina, ka īstenotajiem līdzvērtīgajiem valstu pasākumiem ir līdzīgi mērķi un tiem tiek piemēroti līdzīgi noteikumi kā pagaidu solidaritātes iemaksai saskaņā ar šo regulu, un tie rada salīdzināmus vai lielākus ieņēmumus kā prognozētie ieņēmumi no solidaritātes iemaksas.

- 34 Beļģijas likumdevējs ar Likumu vēlējās radīt līdzvērtīgu valsts pasākumu Regulas 2022/1854 14. panta 2. punkta izpratnē. Likuma darbības joma atšķiras no šīs regulas darbības jomas, jo tas attiecas uz naftas sabiedrībām un reģistrētām naftas sabiedrībām, kas ir noteiktas kā galvenās dalībnieces dīzeļdegvielas, gāzeļļas un benzīna produktu sektorā. Tas neattiecas uz ogļu un gāzes nozari, jo akmeņogļu relatīvā daļa Beļģijas enerģijas patēriņā ir niecīga un Beļģijā nenotiek dabasgāzes ieguve.
- 35 Arī iemaksas aprēķināšanas metode atšķiras no Regulā 2022/1854 paredzētā aprēķina. Lai nodrošinātu, ka ar Beļģijas pasākumiem tiek gūti Regulas 2022/1854 14. panta 2. punktā prasītie ieņēmumi, likumdevējs ir paredzējis koriģēšanas mehānismu.
- 36 Prasītājas uzskata, ka ar šo Likumu diskriminējoši tiek pārkāpta Regula 2022/1854. Beļģijas *Raad van State* [Valsts padomes] likumdošanas nodaļa attiecībā uz šā Likuma piemērojamību personām ir paziņojusi, ka nav nekāda iemesla solidaritātes iemaksu neattiecināt uz noteiktiem uzņēmumiem un pastāvīgiem iedibinājumiem, kas nodarbojas ar peļņas gūšanu jēlnaftas, dabasgāzes, ogļu un rafinēšanas sektoros. Proti, tas varot izraisīt situāciju, ka noteiktiem sektoriem tiek dota priekšroka, salīdzinot ar citiem, kas var ietekmēt konkurenci enerģijas tirgū.
- 37 Izskatāmajā Likumā paredzēto pasākumu mērķi ir visnotaļ līdzīgi regulas mērķiem, proti, atbalsts mājsaimniecībām un uzņēmumiem, kas cieš no enerģētiskās krīzes. Turpretī iemaksas aprēķināšanas metode attiecībā uz tās pamatu un procentu likmi atšķiras no Regulā 2022/1854 sniegtās iemaksas definīcijas. Aprēķina pamatā ir noteikts produktu daudzums, nevis ar nodokli apliekamā peļņa, jo jēlnaftas sektorā būtu bijis ļoti grūti noteikt peļņu.
- 38 Dalībvalstīm ir jābūt zināmai rīcības brīvībai, lai regulā paredzēto iemaksu varētu integrēt ierastajā un tām zināmajā nodokļu uzlikšanas mehānismā, kas tām ļauj ieviest iemaksu ne tikai līdz 2022. gada 31. decembrim, kā to paredz Regulas 2022/1854 14. panta 3. punkts, bet gan arī izmantot to tā, lai tai būtu “pienācīgi savlaicīga ietekme”, kā to prasa minētās regulas 17. panta 1. punkta pirmais teikums. Tomēr rodas jautājums, vai šie argumenti ir pietiekami, lai pamatotu tik atšķirīgu nodokļu uzlikšanas mehānismu.
- 39 Šīs šaubas ir iemesls otra prejudiciālā jautājuma uzdošanai.
- 40 Prasītājas uzskata, ka ar Likuma 4. pantu ir ieviesta nepamatota vienlīdzīga attieksme pret dažādām naftas sabiedrībām un nevienlīdzīga attieksme pret naftas sabiedrībām, kas ir noteiktas kā primārās dalībnieces dīzeļdegvielas, gāzeļļas un benzīna produktu sektorā, no vienas puses, un naftas sabiedrībām, kas nav

- noteiktas kā šādas primārās dalībnieces, kā arī ogļu un gāzes sektora uzņēmumiem, no otras puses.
- 41 Vienlīdzības un nediskriminācijas princips ir nostiprināts Hartas 20. un 21. pantā. Ciktāl Regula 2022/1854 pieļauj tāda valsts pasākuma īstenošanu, kāds ir noteikts Likumā, rodas jautājums, vai šī regula šādā interpretācijā ir saderīga ar [Hartas] 20. un 21. pantu. Šis jautājums ir iemesls trešā prejudiciālā jautājuma uzdošanai.
  - 42 Prasītājas uzskata, ka vienotas likmes maksājums, ko aprēķina pēc produkta daudzuma, ir maksājums ar muitas nodoklim līdzvērtīgu iedarbību, kas ir aizliegts ar LESD 28. un 30. pantu.
  - 43 Maksājums ar muitas nodoklim līdzvērtīgu iedarbību ir definēts Tiesas 2018. gada 6. aprīļa spriedumā *FENS* (C305/17, 29. punkts). Saskaņā ar to maksājuma ar līdzvērtīgu iedarbību pamatiezīme, kas to atšķir no vispārēja iekšējā nodokļa, ir tāda, ka pirmais minētais attiecas tikai uz produktu, kas šķērso robežu, kamēr otrais attiecas kā uz importētajiem un eksportētajiem, tā arī uz valsts iekšzemes produktiem (spriedums, *Fens*, C-305/17, 37. punkts; skat. arī spriedumus, 2014. gada 2. oktobris, *Orgacom*, C-254/13, 28. punkts, kā arī 2000. gada 20. septembris, *Michailidis*, C-441/98 un C-442/98, 22. punkts).
  - 44 Lietā izskatāmā solidaritātes iemaksa tika noteikta 7,80 EUR apmērā par kubikmetru tiem produktiem, kas tika “nodoti patēriņam” laikposmā no 2022. gada 1. janvāra līdz 2023. gada 31. decembrim. Jēdziens “nodošana patēriņam” ir definēts 2009. gada 22. decembra Likuma par vispārējo akcīzes nodokļu sistēmu 6. panta 2. punktā.
  - 45 No prasītāju prasībām izriet šaubas par to, vai pagaidu solidaritātes iemaksa, ar ko tiek aplikti “patēriņam nodotie produkti”, ir maksājums ar muitas nodoklim līdzvērtīgu iedarbību LESD 30. panta izpratnē vai vispārējs iekšējais nodoklis LESD 110. panta izpratnē.
  - 46 Šīs šaubas ir iemesls četurtā un piektā prejudiciālā jautājuma uzdošanai.
  - 47 Prasītājas uzskata, ka dabasgāzes un ogļu sektora izslēgšana no Likuma darbības jomas ir valsts atbalsts, kas iepriekš nav ticis paziņots Komisijai.
  - 48 LESD 107. un 108. pantā ir ietverti noteikumi par valsts atbalsta piešķiršanu, kuru mērķis ir nodrošināt, ka neviens valsts atbalsts nerada vai nedraud radīt konkurences izkropļojumus.
  - 49 *Grondwettelijk Hof* nav pilnvarojuma pārbaudīt, vai atbalsts ir saderīgs ar iekšējo tirgu, jo šis jautājums ir Savienības iestāžu kompetencē. Tomēr tai ir pilnvarojums pārbaudīt, vai lietā izskatāmais noteikums nepārkāpj LESD 108. panta 3. punktu, jo ar to tiek īstenots atbalsta pasākums, par kuru iepriekš nav paziņots Komisijai (šajā izpratnē skat. Tiesas spriedumu, 2013. gada 18. jūlijs, *P Oy*, C-6/12, 38. punkts).

- 50 Ir jāpārbauda, vai pagaidu solidaritātes iemaksa, ciktāl tā attiecas tikai uz jēlnaftas sektoru un neattiecas uz ogļu un gāzes sektoru, ir jākvalificē kā jauns valsts atbalsts un attiecīgā gadījumā par to būtu bijis jāpaziņo Komisijai.
- 51 Četri kumulatīvie nosacījumi, kas ļauj pasākumu kvalificēt par valsts atbalstu, ir izklāstīti tostarp Tiesas 2010. gada 10. jūnija spriedumā *Fallimento Traghetti del Mediterraneo* (C-140/09, 31. punkts). Turklāt atbalsta jēdziens ir vispārīgāks nekā subsīdijas jēdziens un ietver arī pasākumus, kas atvieglo izmaksas, kuras parasti ir jāsedz no uzņēmuma budžeta (Tiesas spriedums, 2015. gada 4. jūnijs, *Kernkraftwerke Lippe-Ems*, C-5/14, 71. punkts). Saskaņā ar šo pēdējo minēto spriedumu ir aizliegti arī selektīvi atbalsti, kas dod priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai (73.–74. punkts).
- 52 Solidaritātes iemaksas selektīvā rakstura novērtējumam, ņemot vērā LESD 107. un 108. pantu, ir virkne līdzību ar šīs iemaksas novērtējumu attiecībā uz vienlīdzības un nediskriminācijas principiem.
- 53 No prasītāju prasībām izriet šaubas par to, vai solidaritātes iemaksa ir jākvalificē par valsts atbalstu un, ja tas tā ir, vai par to būtu bijis jāpaziņo Komisijai.
- 54 Šīs šaubas ir iemesls sestā prejudiciālā jautājuma uzdošanai.
- 55 Prasītājas uzskata, ka ar solidaritātes iemaksu tiek pārkāptas tiesības uz īpašumu, kas izriet no Konstitūcijas 16. panta kopsakarā ar ECTK papildprotokola 1. pantu, Hartas 17. pantu un Regulu 2022/1854. Proti, iemaksa neņemot vērā faktiski gūto peļņu, bet gan balstoties uz neatspēkojamu prezumpciju par virspeļņu, kas ir noteikta, pamatojoties uz patēriņam nodoto produktu daudzumu, un tādējādi iemaksas apmērs varot vairākas reizes pārsniegt faktiski gūto peļņu. Tas esot pārmērīgs slogs, kas ietekmējot tiesības uz īpašumu un darījumdarbības brīvību.
- 56 Jebkāda iejaukšanās tiesībās uz īpašumu ir jāreglamentē ar pietiekami pieejamu un precīzu tiesību aktu (ECT spriedumi, 2018. gada 11. decembris, *Lekić* pret Slovēniju, 94. un 95. punkts, un 2012. gada 7. jūnijs, *Centro Europa 7 S.r.l. un Di Stefano* pret Itāliju, 187. un 188. punkts), un tai ir jārada taisnīgs līdzsvars starp vispārējo interešu prasībām un tiesībām uz īpašumu.
- 57 Pārbaudot Likumu attiecībā uz darījumdarbības brīvību, *Grondwettelijk Hof* ir jāņem vērā Hartas 15. un 16. pants un LESD 49. un 56. pants, kuriem ir darījumdarbības brīvībai atbilstošs tvērums.
- 58 Darījumdarbības brīvība nav absolūta brīvība. Valsts pasākumi, kas var apgrūtināt Savienības tiesībās garantēto pamatbrīvību īstenošanu, var tikt pieļauti pie noteiktiem priekšnosacījumiem (skat. Tiesas spriedumus, 2018. gada 13. novembris, *Čepelnik d.o.o.*, C-33/17, 42. punkts, 2013. gada 22. janvāris, *Sky Österreich GmbH*, C-283/11, 45.–50. punkts, un 2016. gada 4. maijs, *Pillbox 38*, C-477/14, 157.–160. punkts). Valsts likumdevējs rīkojas neatbilstoši tikai tad, ja tas bez vajadzības ierobežo darījumdarbības brīvību vai ja šis ierobežojums ir nesamērīgs ar izvirzīto mērķi.

- 59 Rodas jautājums, vai Likumā paredzētais koriģēšanas mehānisms, kas neļauj atmaksāt pārmaksāto summu salīdzinājumā ar summu, kura aprēķināta saskaņā ar Regulu 2022/1854, ir saderīgs ar tiesībām uz īpašumu un darījumdarbības brīvību.
- 60 Šīs šaubas ir iemesls septītā prejudiciālā jautājuma uzdošanai.
- 61 Pēc prasītāju domām, Likums ir ar atpakaļejošu spēku, jo ar šo Likumu ieviestā solidaritātes iemaksa ir piemērojama produktiem, kas importēti vai nodoti patēriņam no 2022. gada 1. janvāra, lai gan likums stājas spēkā tikai 2022. gada 22. decembrī.
- 62 Tiesību aktu atpakaļejoša spēka aizliegums ir tiesiskās drošības principa izpausme, un tā mērķis ir novērst tiesisko nenoteiktību indivīdiem. Atpakaļejošs spēks ir pamatots tikai tad, ja tas ir nepieciešams vispārējo interešu mērķa sasniegšanai.
- 63 Regulas 2022/1854 14. un 15. pants pieļauj, ka ar šo Likumu ieviestās pagaidu solidaritātes iemaksas apmēru aprēķina, pamatojoties uz produktiem, kas nodoti patēriņam laikposmā no 2022. gada 1. janvāra līdz 2023. gada 31. decembrim, lai gan šī regula un Likums stājas spēkā tikai attiecīgi 2022. gada 8. oktobrī un 2022. gada 22. decembrī. Rodas jautājums, vai tas ir saderīgs ar vispārējo tiesiskās drošības principu un tiesību aktu atpakaļejoša spēka aizliegumu.
- 64 Šīs šaubas ir iemesls astotā prejudiciālā jautājuma uzdošanai.
- 65 Pakārtoti, Ministru padome lūdz atstāt spēkā attiecīgajā gadījumā atceļamo Likuma noteikumu sekas attiecībā uz jau ieturētajām iemaksām, atsaucoties uz budžeta grūtībām, kas rastos šādas atcelšanas dēļ.
- 66 Turklāt Likuma atcelšanas gadījumā vairs nebūtu jāmaksā nekāds subsidiaritātes nodoklis, kas apdraudētu Regulā 2022/1854 noregulētās solidaritātes iemaksas mērķi, proti, izmantot virspeļņu, lai mazinātu ārkārtas cenu izmaiņas enerģijas tirgos, un tādējādi radītu Savienības tiesībām nelabvēlīgu tiesiskā regulējuma nepilnību.
- 67 *Grondwettelijk Hof* ir jāņem vērā ierobežojumi, kas izriet no Savienības tiesībām attiecībā uz tādu valsts tiesību normu seku atstāšanu spēkā, kuras ir jāatceļ, jo tās ir pretrunā Savienības tiesībām (spriedumi, 2010. gada 8. septembris, *Winner Wetten*, C-409/06, EU:C:2010:503, 53.–69. punkts, un 2012. gada 28. februāris, *Inter-Environnement Wallonie un Terre wallonne*, C-41/11, EU:C:2012:103, 56.–63. punkts).
- 68 Tas ir iemesls devītā prejudiciālā jautājuma uzdošanai.